

NOTATKA ZE SPOTKANIA KONSULTACYJNEGO W PILE
Konsultacje Społeczne projektu Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.
Wielkopolska 2030
Piła, 4 października 2019 r.

4 października 2019 r. w Pile, w Hotelu Gromada odbyło się kolejne spotkanie konsultacyjne projektu Strategii Wielkopolska 2030, ze szczególnym uwzględnieniem potencjałów i problemów rozwojowych na obszarze Wielkopolski Północnej, obejmującej powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, pilski, wągrowiecki, złotowski.

Informację o formach realizacji konsultacji społecznych rozpowszechniono z wykorzystaniem różnorodnych instrumentów komunikacji. W celu poinformowania jak największej liczby zainteresowanych podmiotów z obszaru południowej Wielkopolski zastosowano:

- indywidualne zaproszenia przekazane pocztą tradycyjną lub elektroniczną do przedstawicieli jednostek administracji publicznej, a także organizacji pozarządowych, szkół wyższych, instytucji otoczenia biznesu
- informacje na stronach www.umww.pl/strategia-rozwoju, www.wrpo.wielkopolskie.pl, naszemiasto.pl, www.wielkopolskiewici.pl, www.wielkopolskaes.pl, www.wup.poznan.pl, www.iw.org.pl
- ogłoszenia w prasie o zasięgu co najmniej regionalnym („Gazeta Wyborcza”, „Głos Wielkopolski”, „Magazyn Nasz Region”)
- spoty informacyjne prezentowane w telewizji ASTA, WTK.

Ponadto spotkanie było transmitowane na żywo przez telewizję ASTA w ramach serwisu YouTube oraz na stronie <https://wrpo.wielkopolskie.pl/>

Uczestnikom spotkania konsultacyjnego rozdano pendrive’y z projektem Strategii Wielkopolska 2030 oraz pogłębioną diagnozą społeczno-gospodarczą Wielkopolski.

Spotkanie przebiegło wg harmonogramu:

10:30 – 11:00	Rejestracja uczestników / kawa powitalna
	BLOK I
11:00 – 11:20	Powitanie gości i słowo wstępne Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak – Marszałek Województwa Wielkopolskiego
11:20 – 11:40	Wystąpienie eksperta dr hab. Wojciech Dziemianowicz – prof. Uniwersytetu Warszawskiego
11:40 – 12:00	Wprowadzenie do założeń Strategii Grzegorz Potrzebowski – Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej UMWW
12:00 – 12:30	Kluczowe kierunki rozwoju Wielkopolski do 2030 roku Michał Kurzawski – Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej UMWW
12:30 – 12:50	Przerwa kawowa
	BLOK II
12:50 – 14:20	Dyskusja
14:20 – 14:30 14:30 – 15:00	Podsumowanie i zamknięcie konferencji Lunch

- BLOK I -

Spotkanie otworzył Pan **Marek Woźniak**, Marszałek Województwa Wielkopolskiego. Na wstępie zaprezentował projekt Strategii oraz przebieg prac nad projektem Strategii. Marszałek podkreślił, że czeka nas 10 lat wyzwań. Istotna jest zmiana klimatu oraz konieczność znalezienia sposobów, aby ograniczyć te zmiany. Przejście od silnie węglowej gospodarki do gospodarki opartej o odnawialne źródła energii już zachodzi. Strategia zawiera misję i wizję, które są pojemne i oddają charakter tego, co jest najistotniejsze. Strategia nie jest dokumentem wykonawczym czy planem inwestycyjnym – nie ma tam odpowiedzi na pytania czy dane inwestycje będą realizowane. Strategia jest ogólną ramą, która ma prowadzić województwo w określonych kierunkach i wskazuje, co w pierwszej kolejności powinno zostać zrealizowane i ile to może potencjalnie kosztować. Marszałek podkreślił, że negocjacje dotyczące WRPO 2021+ uzależnione są od prac nad budżetem europejskim ustalonym przez państwa członkowskie. Wielkość alokacji uzależniona jest od zakwalifikowania województwa wielkopolskiego do regionu przejściowego lub regionu słabiej rozwiniętego, w zależności od przyjętych danych referencyjnych (z lat 2014-2016 lub 2015-2016). Jeśli spełni się scenariusz, w którym województwo wielkopolskie zaliczone jest jako region przejściowy może to kosztować około miliarda złotych mniej dla Samorządu. Dużo zależeć będzie wtedy od wsparcia rządowego. Zmieniają się także zasady finansowania projektów, co może powodować trudności finansowania dużych inwestycji przez niektóre gminy. Na dzisiaj Rząd przyjął wersję, w której województwo wielkopolskie jest regionem przejściowym. Prawdopodobnie budżet europejski zostanie uchwalony w drugiej połowie przyszłego roku. Pewne wskazówki odnośnie interwencji już są dostępne – pieniądze będą przeznaczane na gospodarkę innowacyjną, różnorodne formy aktywności społecznej, w tym prorynkowe i dotyczące osób starszych oraz na ochronę klimatu. Obawy dotyczą tego czy możliwe będzie finansowanie infrastruktury drogowej czy kolejowej. Jednak najważniejszą kwestią przy negocjowaniu kwot jest fakt posiadania Strategii i zapisów w niej zawartych, które muszą wpisywać się w politykę unijną i krajową.

Pan **Wojciech Dziemianowicz**, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, przedstawił wyniki ewaluacji Strategii rozwoju województwa do 2020 roku. Wyjaśnił, iż funkcjonalny model rozwoju z projektu Strategii Wielkopolska 2030 jest rozwinięciem modelu dyfuzyjno-absorpcyjnego obowiązującego w Strategii do 2020 roku. Bazując na wynikach analizy SWOT pokreślił, że Wielkopolska jest regionem o silnie rozwiniętych strukturach oddolnych, w związku z tym rozwój powinien być efektem umiejętnego wykorzystania potencjałów endogenicznych. Każdy rozwój bazuje przede wszystkim na kapitale społecznym, w związku z tym kluczowa jest współpraca Urzędu Marszałkowskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami reprezentującymi sektor biznesu. Strategia nie powinna być totalnie spójna z dokumentami zewnętrznymi, bo wtedy pokazuje się słabość regionu (rozwiązywanie problemów uzależnione jest od decyzji zew.). Strategia nie powinna być sprzeczna z dokumentami zewnętrznymi. W ostatniej części swojej prezentacji Profesor poruszył problematykę monitorowania Strategii. Wyjaśnił, że wskutek zastosowania zbyt dużej liczby wskaźników możliwe jest zatracenie wizji rozwoju, dlatego w przedstawionym do konsultacji społecznym projekcie Strategii ograniczono ich liczebność. Omówił konsolidację raportu o stanie województwa z monitorowaniem Strategii.

Pan **Grzegorz Potrzebowski**, Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego, przedstawił dotychczasowy przebieg prac nad projektem Strategii, omówił wyniki przeprowadzonych badań ankietowych poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin i powiatów w Wielkopolsce oraz potrzeb rozwojowych ludzi młodych. Dyrektor podkreślił, że strategia jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie należy utożsamiać jej z dokumentami operacyjnymi, gdyż nie następuje w niej gospodarowanie środkami finansowymi. Wspomniał, że w ramach prac nad projektem Strategii prowadzony był nabór wniosków na projekty strategiczne, które zostały ujęte w treści tego

dokumentu (jako pakiety działań). Poinformował także o dostępności na stronach internetowych Urzędu pogłębionej diagnozy o stanie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa.

Pan **Michał Kurzawski**, Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego przedstawił strukturę projektu Strategii, kluczowe wyzwania rozwojowe, konstrukcja celów strategicznych oraz pakiety działań i narzędzia realizacji. Dyrektor przedstawił propozycje kierunków działań skierowanych do Pilskiego Obszaru Funkcjonalnego.

- BLOK II -

Pan **Piotr Głowski**, prezydent Piły, podkreślił, że większość wniosków, które wypłynęły ze strony subregionu Wielkopolski Północnej została w projekcie Strategii uwzględniona. Podkreślił, że wszyscy rozumieją wagę tego dokumentu, a także coraz więcej ludzi zaczyna rozumieć, że nie jest to dokument o charakterze operacyjnym, w którym opisane są konkretne inwestycje. Podkreślił, że w sytuacji, w której jest mniej pieniędzy trzeba myśleć o ich koncentracji związanej z mechanizmem solidarnościowym, w którym bogatsi pomagają słabszym. Wyraził nadzieję, że jeżeli regionowi ostatecznie uda się pozostać w kategorii „słabiej rozwiniętego” to duża w tym zasługa podregionu Wielkopolski Północnej, która zaniża wskaźniki i należy o tym pamiętać przy podziale środków europejskich. Prezydent zajął stanowisko, aby w projekcie Strategii nie sugerować się polityką państwa, ponieważ zasady i cele ogólne są zgodne, ale w szczegółach nie musimy się zgadzać. W kwestii energetyki, w odróżnieniu od polityki państwa, Wielkopolska Północna chciałaby postawić na odnawialne źródła energii, a nie paliwa kopalniane, tak aby podkreślić siłę subregionu. Prezydent przypomniał, że przesłany został szereg uwag do projektu Strategii z zakresu poprawy dostępności komunikacyjnej, gospodarki wodnej, związanych ze zmianami klimatycznymi, dotyczące problemów społecznych i demograficznych oraz granic obszaru funkcjonalnego. Subregion może w znaczący sposób łagodzić niekorzystne skutki dla całego regionu, przyczynić się do poprawy efektywności energetycznej i niskoemisyjnych źródeł. Zmieniające uwarunkowania powodują konieczność zastanowienia się nad dołączeniem do obszaru funkcjonalnego innych gmin, aby w przyszłości być w wyjątkowy sposób odbiorcami środków regionalnych, europejskich i aplikantami po inne środki zewnętrzne. Prezydent zauważył, że w przypadku obowiązywania dokumentu do 2040 roku, prawdopodobnie postawione zostałyby jeszcze bardziej ambitne cele.

Pan **Adam Bogrycewicz**, Radny Województwa Wielkopolskiego, zwrócił się z podziękowaniami dla zespołu merytorycznego pracującego nad Strategią pod kierownictwem Dyrektora Potrzebowskiego, za włączanie i wsparcie członków Komisji strategii rozwoju regionalnego i współpracy międzynarodowej w prace nad projektem Strategii. Podkreślił, że Zarząd Województwa Wielkopolskiego jest odpowiedzialny za politykę regionalną w województwie i subregionach. Poprzednia Strategia nie zrealizowała założeń dotyczących wyrównywania szans rozwojowych, ponieważ subregion pilski na tle całego województwa wypada najslabiej. Po pierwsze, spadł o 7 pozycji (na 40 lokatę) w rankingu subregionów w Polsce a do regionu wiodącego stracił kolejne 3%. Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej został oceniany gorzej w stosunku do pozostałych części naszego województwa. Najwięcej gmin zagrożonych zmarginalizowaniem jest właśnie w subregionie pilskim. Sytuacja wyjściowa w subregionie nie jest najlepsza i model polegający na dyfuzji do subregionów uboższych nie sprawdził się. Z tego względu należy opracowywać Strategię zgodnie z zasadą solidarności polegającą na braniu pod uwagę różnic rozwojowych subregionów. Radny podkreślił, że w województwie wielkopolskim bezrobocie kształtuje się na poziomie między 4 a 5%, a w północnej Wielkopolsce jest niewiele większe. W związku z tym pojawia się pytanie czy zaangażowanie Samorządu powinno sprowadzać się do aktywizacji osób bezrobotnych czy prowadzić działania związane ze wsparciem polityki rządowej

skierowanej na działania związane z powrotem migrantów, w celu zasilenia naszej gospodarki. Kolejna kwestia dotyczyła wzmocnienia Piły jako ośrodka kulturalnego – zostało postawione pytanie „W jaki sposób Piła będzie wspierana, aby czuła się centrum kulturalnym regionu?”. Kolejną kwestią była poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, np. w ramach szpitala specjalistycznego w Pile. Radny zaapelował o bardziej precyzyjne założenia dotyczące np. kwestii przejęcia ww. szpitala przez Samorząd Województwa, ponieważ ten potrzebuje wsparcia finansowego i inwestycyjnego. Postulat dotyczący rozwoju funkcji turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki wodnej na rzekach Noteć i Gwda został określony przez Radnego jako bardzo dobry z podkreśleniem, że Noteć należy potraktować w kategoriach transportu handlowego/żeglugi gospodarczej. Elektryfikacji linii kolejowej na linii Piła-Krzyż jest bardzo ważna także dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Trasy od Kostrzyna w kierunku północnym należy zelektryfikować. Radny poparł opinię Profesora Dziemianowicza w kwestii włączenia Raportu o stanie województwa do sprawozdawczości Strategii. Na koniec podkreślił konieczność działań solidarnościowych, kierując większe środki dla samorządów Północnej Wielkopolski.

Pani **Mirosława Rutkowska-Krupka**, Radna Województwa Wielkopolskiego, wskazała na takie wyzwania jak globalizacja, gospodarka 4.0, środowisko, zmiany klimatyczne, edukacja, cyfryzacja, sztuczna inteligencja. Dzięki wskazaniu w projekcie Strategii Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie można się uważniej przyjrzeć ocenie tej części województwa pod względem rozwoju i wyrównywaniu szans rozwojowych. Radna podkreśliła konieczność większej elastyczności i włączania gmin do programów, które powinny być szersze i realizowane przez wiele podmiotów. Zaznaczyła konieczność wsparcia kształcenia zawodowego - kształcenia pracowników pod gospodarkę 4.0 oraz kształcenia nauczycieli przez Centra Doskonalenia Zawodowego. Należy włączyć firmy w proces kształcenia dualnego powiązanego z programami realizowanymi przez Centra Wsparcia Rzemiosła Kształcenia Dualnego i Zawodowego. Należy wyeksponować i zapewnić wsparcie Lokalnym Grupom Działania. Należy także dobrze wynegocjować Kontrakt Terytorialny, co zapewni przyspieszenie i realizację wskazanych w nim inwestycji, w tym na obszarze Wielkopolski Północnej w związku z dostępnością komunikacyjną. W zakresie działań środowiskowych Radna zasugerowała działania mające na celu uczenie społeczeństwa ograniczania konsumpcji już na etapie przedszkola.

Przedstawiciel **Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Staszica w Pile** podkreślił, że obecność w projekcie Strategii zapisu dotyczącego terminala lotniczego w Pile jest zgodne z planami Uczelni w zakresie kształcenia pilotów cywilnych i wojskowych. Zaznaczył, że kształcenie dualne nie odnosi się wyłącznie do szkół średnich. Kształcenie praktyczne realizowane jest także przez PWSZ w Pile.

Pan **Marek Kupś**, Radny Miasta Trzcianka, zaznaczył, że dobrze rozwinięta gospodarka wpływa na liczbę miejsc pracy, rozwój, wysokość podatków, które są kluczem do wydatków. Zwrócił uwagę na niewłaściwe rozdzielanie pieniędzy niedające szans małym i średnim przedsiębiorcom, którzy przeważają w Wielkopolsce Północnej. Rolnicy dostali większą szansę, której nie dostali przedsiębiorcy. Radny podkreślił, że kluczowymi elementami są spójność i dostępność komunikacyjna. Budowa obwodnic pozwoli rozwiązać problem wąskich gardeł. Rozwój zależy od dostępności komunikacyjnej. W odniesieniu do rzeki Noteć, w dalszej perspektywie powinna być przywrócona ciągłość komunikacyjna rzek. Podobnie powinna być przywrócona ciągłość komunikacyjna linii kolejowej. Przykładem takiej linii jest połączenie Piła-Trzcianka-Krzyż. Radny zwrócił uwagę na fatalną sytuację finansową w służbie zdrowia, zwłaszcza w zakresie poziomu i ilości świadczonych usług, niedoposażenia w sprzęt do podstawowej diagnostyki oraz źle zarządzane. Na koniec dodał, że województwo rozwija się dobrze, ale są nierówności. Należy pamiętać o wyrównywaniu poziomu rozwoju gmin.

Przedstawicielka **Starostwa Powiatowego w Pile** zwróciła się z pytaniem o warunki formalne dla powiatu pilskiego w celu dołączenia do OSI. Powiat realizuje większość działań, które realizuje OSI.

Jednocześnie Powiat musi konkurować z gminami z całej Wielkopolski bez zapewnionych środków, jak ma to miejsce w przypadku gmin należących do OSI.

Mieszkaniec Piły zwrócił uwagę na proces deglomeracji poruszany w dokumentach rządowych, który powinien dotyczyć m.in. miasta Piły, ponieważ proces ten pobudziłby tutejszy rynek pracy oraz administrację. Chodzi o e-administrację, telepracę i tworzenie centrów usług poza siedzibami głównych jednostek. Deglomeracja jest szansą dla małych ośrodków. Poruszona została także kwestia budowy Centralnego Portu Lotniczego, która jest szansą dla Północnej Wielkopolski przez nowe połączenia kolejowe (kolej przez Okonek, Nakło, włączenie Łobzenicy) i uniknięcie zjawiska tunelowości (tj. pociągi przejeżdżają, ale nie zatrzymują się).

Pan **Janusz Piechocki**, burmistrz Margonina, wskazał, że marzenie o lotnisku w Pile jest ważne, ale nie w tym projekcie Strategii. W projekcie Strategii powinny być wskazane inwestycje na drogi dojazdowe.

Mieszkaniec Piły poruszył temat stepowienia oraz pustynnienia województwa wielkopolskiego, zmian klimatycznych objawiających się podniesieniem średniej rocznej temperatury na obszarze województwa. Przeciwdziałać temu można przez ograniczenie konsumpcji, w tym mięsa, ponieważ hodowla i przetwórstwo mięsa pochłania bardzo dużo wody.

Pani **Aldona Wachowiak-Górniak**, Radna Gminy Białośliwie, złożyła wniosek o doprecyzowanie zapisów dotyczących wymienienia gmin przynależnych do OSI – co to znaczy Piła i jej najbliższe sąsiedztwo? Czy Białośliwie to najbliższe sąsiedztwo?

Marszałek podkreślił, że Wielkopolska złożona jest z kilku subregionów o odmiennej historii, charakterystyce i dynamice wynikającej z połączenia 5 dawnych województw i nie jest możliwe w ciągu 20 lat wyrównanie pewnych dysproporcji mając do dyspozycji kilka miliardów złotych. Sytuację w Wielkopolsce obrazuje kilka wskaźników, lecz żaden z nich nie jest idealny. Jako przykład podany został wskaźnik PKB. Jest pewien kłopot w deklaracjach, że dawanie najłabszym pomoże. Sprawdzają się dobrze celowane interwencje. Regiony Polski Wschodniej dostały średnio dwa razy więcej środków niż nasz region, a dystans między Wielkopolską a tymi regionami zwiększył się. W samej Pile poczyniono duże inwestycje, które zostały wypełnione w 100% i przyniosły pozytywne efekty. Marszałek przypomniał, że zgłoszone z obszaru Wielkopolski Północnej projekty strategiczne są warte ponad 7 miliardów złotych. To duża kwota, więc należy wybierać bardzo rozważnie i mądrze. Można lokować pieniądze w elementy jakości życia jak parki rozrywki, baseny, ale wydaje się, że istotniejsze są inwestycje w MŚP. Do tej pory pieniądze w Wielkopolsce Północnej były lokowane mądrze i skutecznie zapewniając rozwój. Oprócz subregionu pilskiego są jeszcze inne obszary wymagające wsparcia.

Marszałek wyjaśnił, że bezrobocie w Wielkopolsce sięga 2,7%, ale w dobie nowoczesnych technologii należy stawiać na przekwalifikowanie, rozwój nowych umiejętności. W projekcie Strategii także odwołujemy się w tym kierunku. W kwestii Szpitala w Pile - Zarząd Województwa otrzymał ostatnio pismo z wizją współpracy szpitala w Pile z władzami samorządowymi po 10 miesiącach oczekiwania. Odnośnie żeglugi na Noteci, Marszałek przypomniał, że powstały liczne mariny, które stają się już za małe, a w tym momencie trwają prace województw (porozumienie między regionami) nad wspólnymi działaniami nad odtworzeniem żeglugi. Ekonomiczna wartość żeglugi handlowej po Wiśle i Odrze jest nieudokumentowana. Nieudokumentowana jest wartość ekonomiczna żeglugi handlowej po Noteci.

Marszałek wskazał, że obecnie trwają rozmowy 11 gmin dotyczące linii kolejowej Czarnków-Rogoźno. Na dniach będzie podpisane studium wykonalności dla tej linii kolejowej. Zmodernizowaliśmy już linię do Piły. Na ten moment nie ma informacji o tym jakie środki będą przeznaczone na transport kolejowy w nadchodzącej perspektywie.

Marszałek zaznaczył, że należy dokonać redefinicji OSI i pomyśleć o nim jako obszarze projektów wspólnych, a nie indywidualnych. Sprawa przystąpienia Powiatu do OSI jest otwarta jeśli Powiat będzie aktywnym partnerem działań. Na pierwszym miejscu należy jednak postawić partnerstwo. Obszar Wielkopolski Północnej jest przeniesiony z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa, gdyż zamysłem jest synchronizacja Strategii z tym dokumentem. Obszar OSI Pilskiego jest wskazany w taki sposób, aby dać do zrozumienia, że jej granice i zakres interwencji to sprawa otwarta. Obszary problemowe chcielibyśmy wzmocnić pulą preferencji.

W kwestii Kontraktu Terytorialnego, Marszałek wyjaśnił, że KT został dobrze wynegocjowany, ale wartość tego dokumentu jest teoretyczna. Odnosząc się do poruszonego tematu terminalu lotniczego – należy rozważyć kwestię portu cywilnego, ponieważ te istniejące mają już problem z utrzymaniem rentowności. Opieka zdrowotna stanowi duże wyzwanie. Szpitale powiatowe nie funkcjonują dobrze. Notuje się sytuacje, w których bardzo drogie sprzęty w szpitalach powiatowych wykorzystywane są przez 2 godziny dziennie, mimo wcześniej zgłaszanego ogromnego zapotrzebowania na jego eksploatację. Do deglomeracji z kolei należy podejść ostrożnie, ponieważ nie jest równoznaczne że lokalizacja niektórych jednostek w mniejszych miastach napędzi rozwój. Wręcz przeciwnie, może osłabić ich funkcjonalność. Jako przykład przedstawiona została sytuacja w Gruzji. Centralny Port Lotniczy to inwestycja, która może zabrać pieniądze z innych inwestycji jak inwestycje drogowe. Niemniej jeśli dojdzie do rozmów o przebiegu linii kolejowych będą czynione starania, aby był on jak najbardziej pożyteczny dla Województwa. W nawiązaniu do pustynnienia Wielkopolski Marszałek wyraził opinię, że kluczowa jest mała retencja przy każdym domu. Takie zabiegi sprawdzają się najlepiej na wysoczyznach. Należy szukać i wspierać sposoby rozwoju mikroretencji. Obecnie odebrano Samorządowi kompetencje w tym zakresie na rzecz Wód Polskich.

Pan **Jacek Bogusławski**, Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego podziękował za możliwość rozmowy na ważne dla tego subregionu tematy oraz dotychczas wykonaną pracę przez przedstawicieli różnych jednostek samorządu terytorialnego z Wielkopolski Północnej.

Profesor **Dziemianowicz** podkreślił, że mieszkańcy województwa chcą żyć dostatnio, dlatego trzeba zadbać o to, żeby wszyscy bez wyjątku żyli godnie. Obecnie jest czas na rozmowy, co można zrobić wspólnie dla mieszkańców. W dyskusjach nad OSI Pilskim nie powinna zabraknąć przedsiębiorców i lokalnych liderów. Należy do współpracy i rozmów zapraszać przedsiębiorców, a władze miasta powinny zastanowić się co mogą dać od siebie, aby ludzie chcieli zostać w Pile. Bardzo ważne jest także, aby nie kłaść nacisku tylko na jeden z czterech aspektów: infrastruktura, kapitał ludzki, przedsiębiorstwa oraz usługi, ponieważ prowadzi to do porażki. Na rozwój lokalny trzeba patrzeć horyzontalnie. W odniesieniu do deglomeracji podkreślone zostało, że musi ona iść w parze z decentralizacją. Ideą nie jest przesunięcia instytucji w przestrzeni, sprawiając że trzeba będzie do nich dojeżdżać. W deglomeracji chodzi przede wszystkim o to, aby usługi były bliżej ludzi.

Dyrektor **Potrzebowski** wyjaśnił, że mapy umieszczone w projekcie Strategii są czysto poglądowe, ze względu na pozostawienie sprawy przynależności poszczególnych gmin do obszarów funkcjonalnych czy OSI otwartą. Podkreślił, że środki w przyszłej perspektywie będą mniejsze oraz trudniejsze. Niemniej, Urząd Marszałkowski jako Instytucja Zarządzająca będzie wymagał współpracy przy realizacji projektów w OSI.

Dyrektor **Kurzawski** zaznaczył, że nie należy walczyć z bezrobociem w województwie, a przeciwdziałać i wykorzystywać potencjał biernych zawodowo. Nawiązał także do OSI oraz ZIT, co do których należałoby zmienić podejście i wdrażać działania wspólne.